

HORTOBÁGY.

DEBRECZENI HETILAP

KÖZHASZNU ÉS MULATTATÓ TARTALOMMAL.

3. szám.

Első évfolyam. 1862.

Máj. 15.

A műpar érdekében.

Bármit mondjanak az elfogultak: műveltség tekintetében, magyar nemzetünk nem a legalsó fokon áll. Politikai fejlettségben, csak egy nemzetnél is alig állunk hátrább; a szellemi munkásság terén, fél század alatt haladtunk annyit, a mennyiből az idegen is merithet olykor olykor egy kis hasznot és élvezetet; a művészetnek érdemes képviselői vannak hazánkfiak közt; a természetünkkel úgy is rokon mezőgazdaszat pedig oly szépen halad jelesbjeink szorgalma mellett, hogy e téren már szembetűnő eredményeket mutathatnánk fel, ha rá a sorsén kívül egy más kéz. a hitel hiányának keze is nem nehezédnek.

Hanem a politika és előítéletek nyügei közt még a lételig is alig vergődhetett nemzeti kereskedelmünket hallgatással mellőzve, Erdélyi kint

A mi a műpart nézi, illeti,
Szemünkre ugyan senki sem vetheti.
Hogy ebben is mi volnánk legelől.

Pedig ideje volna már egyszer azon öntudatig eljutnunk, hogy mindannak, mit a nemzet szellemi vagyonából, és anyagi kincseiből éberségünk, munkásságunk és kitarításunkkal, a hányattatások vizözönéből eddig megmenteni tudtunk, megtartására, a kereskedelem és műipar nagyon szükségesek. Ideje volna belátnunk, hogy kereskedelem és műipar nélkül, a tökéletesedés útján óriási léptekkel haladó nemzetekkel lépést tartanunk lehetetlen, hogy elmúlt az idő, melyben kitűnő szorgalmu és tehetségű gyermekeinkre nézve a kereskedelem és műiparral való foglalkozást lealacsonyítónak tekinthessük.

E helyen egyébiránt leginkább a műiparra szándékolván egy futó pillantást vetni: nem ajánlhatom eléggé a szülőknek és az iskolából kinőtt ifjaknak, hogy életpályá választásakor kissé szélelebb tekintsenek, mint rendszeren szokás.

Nem akarom állítani, hogy az emberi rendeltetés, melyet a bölcsek boldogságnak neveznek, anyagi jólét nélkül betölthetlen, hogy műveltség, okosság, jóság s a szív és ész minden erénye, minden kiváló tulajdona, gazdagság nélkül csak szunnyadó eszmék, élettelen anyagok volnának, megengedem, hogy nagy és jó tettekre anyagilag szegény, de lelki kincsekben gazdag ember is képes; de annyi tagadhatlan, hogy a jó tetteknek s általában a boldogságnak egyik nem megvetendő segéd eszköze az anyagi jólét, s midőn a koszos költő ezeket mondá:

Az nem lehet, hogy ész, erő,
És oly szent akarat,
Hiába sorvadozzanak
Egy átoksúly alatt,

a politikai elnyomattatás, belviszályok s egyéb eféle átkok mellett, aligha anyagi hátramaradásunk is ott nem lebegett lelki szemei előtt. A ki csak azért kíván gazdaggá lenni, hogy gazdaggá legyen, vagy hogy bűnös vágyait kielégíthesse, az kétségkívül megvetendő, rossz ember, de ki nagy és jó tettek eszközét keresi a jólétben, azt csak becsülni lehet.

Igyekeznünk kell tehát, hogy az anyagi jólét legmagasb, vágy legalább legbiztosb fokára eljuthassunk, azért is, hogy egyéni fáradozásainkért az egyéni jutalmat megkapjuk, de azért is, hogy a nemzeti közvagyonat minél jobban értékesítsük.

lássuk, s a közszükségek és helyi érdekek között minél kevesebbet hagyjunk kielégítetlenül.

A folytonos nagy világmozgalomból időnkint félreismerhetlenül kiválik egy-egy tényezője az anyagi jólétnek, a társadalom szünet nélküli haladásában mindig találunk egy-egy bozótot, melyet kiirtanunk, egy-egy göröngyöt, melyet egyengetnünk kell, ha azt akarjuk, hogy akadályul ne legyenek, mindig előre törekvő lábainknak. Ilyen bozót korunkban az ember fizikai erejének, a megsokasodott társadalmi szükségekhez képest kevés volta, s ilyen tényező az, mi e lankadt erőt kipótolja: a műipar. Nem az eszközök mennyiségében, hanem azok minősége, s alkalmazásuk módjában fekszik a nemzetek és birodalmak hatalma, és nem a természet önkényt kínáló kincseiben, hanem azok felhasználásában rejlik boldogságuk. Az aránylag parányi Angolországot, sokkal hatalmasabbá tette műipara Oroszországnál, mely nyers anyagok és kézerőben nála sokkal gazdagabb.

S hogy állunk mi magyarok e tekintetben? Legnagyobb részt természetfajult régi szokások nyügei közt öljük a drága időt, a megfizethetlen erőt, czélszerűtlen száraz malmok keringései közt nyüjjük marháinkat, iszonyu anyag, idő és tévesz-tegetéssel jutunk kenyerünkhöz, áruinkat kétség-beejtő homokban, kerékagyig érő sárban vontatjuk fel s alá, kincseinkből temérdekfelhasználatlanul hevertetünk föld alatt és föld felett, sőt az is megtörténik rajtunk, hogy a műipar terén előhaladni vágyó honfit, biztatás helyett gunynyal riasztjuk el onnan. Vagy ha valamely nagy eredménnyel kecsegtető iparvállalat hasznosságának, szükségének belátásaig s életbeléptetésének elhatározásaig eljutottunk: a kivitelt messziről kell szakembereket hozatnunk, kik nem ritkán azon kezdik, hogy járatlanságunkat kizsákmányolják, vagy ha értelmesek is, feddhetlenek is, körülményeinkkel többnyire ismeretlenek lévén, a vállalat sikerét alkalmazási képtelenségekkel teszik tönkre s mindkét esetben a további vállalkozási szellemet lehangolják.

Pedig senki sem tagadhatja, hogy magyar ifjainkban meg van a műipari képesség, s ha ennek fejlesztésére még is kevés, mondhatnám sem-

mi gondot nem fordítunk, annak oka leginkább abban rejlik, hogy most is egyedül azokban, vagy olyanokban keressük büszkeségünket, mikben ez-előtt évszázadokkal jogosan kereshettük, és érezve hogy nemzeti függetlenségünk, tekintélyünk rendíthetlensége, leginkább törvényeink szilárd védelmezésén alapul, elhanyagoljuk az anyagi jólét segédeszközeit, melyeket még általános elnyomat-tatás ellenében is hatalmas védvül használhatnánk, s melyek a nemzetiségünkért vivó egyéb fegyverek mellett épen nem fölöslegesek.

Egyébiránt nem szeretnék félre értetni. Nem azt akarom éni, hogy ifjaink a corpus juris és egyéb, lelkiületünkkel csaknem egyé forrott tudományok tanulásaival egészen felhagyjanak; csupán azt ohajtom, hogy a műipar elsajátítását is szemünk előtt tartsuk, hogy szellemgazdagságunkból, annak művelésére is fordítsunk valamit. Hiszen alig van valami, a mivel a nemzeti függetlenséget jobban megőrizzük, mintha a társadalmi műveltség kellő figyelemben tartása és a körülmények által köteleességünké tett tudományok ápolása, jogok átérzése mellett, biztos, jó kenye-ret adunk gyermekeink kezébe, és egyik állásnál sem kevésbé tisztességesek a műipar állásai, melyek korunkban az összművelődést, a haladást képviselik, s melyekkel különböző szép tudományok elválaszthatlanul testvérísülvék.

S hogy egy kicsit részletezzek is: ott van a gépészség, melyen tehetséges és szorgalmas ifju, a gépfűtőből a világ első rendű gépészeig emelkedett Stephenson nagyságaig is felviheti; ott a műmolnárság, melyen akár milliommossá lehet az ember; s ott a műkertészség, mely nálunk csaknem egészen művelés nélküli téren, nem csak jó, de a mellett szép és minden felett egészséges életmóddal kecsegtet.

Azért említem a műipar ezer ága közül épen e hármat, mert rosszul esik tapasztalnom, hogy gőzmalmunk fennállása óta, a gépészség és műmolnárságra hegyakordulás kínálkozó alkalmát megragadni, városunkban még eddig senkinek sem jutott eszébe, s arról sincs tudomásom, hogy kitünő műkertészünk Vas Pál ur, csak egy növendékkel is gazdagította volna hazáját; pedig

meg vagyok győződve, hogy sem Vas Pál uron, sem a gőzmalom vezetőin nem mulik.

Egyébiránt örömmel fognám észrevenni, ha mások e lap hasábjain, vagy máshol, erősb érvekkel, szivrehatóbb rábeszéléssel, más olyan műiparágakra tennék a szülőket és ifjainkat figyelme-sekké, melyek művelésére sem erőnk, sem alkalmunk nem hiányzik. Különösen örülnék, ha e fel-szólalásom, ha csak egyetlen oly egyént nyerne is meg e műiparnak, ki annak hasznát venni tudná, s midőn magának használna, egyszersmind a köz-szükségen segíteni igyekeznék.

V é r n á s z.

Történeti beszély Debreczen multjából

Ábrai Károlytól.

(Folytatás.)

III.

Történt egy éjjel, hogy bíró uram jó példát mu-tatandó, több tanácsbeliekkal maga is örködni ment a kapuk elébe.

A főbiróné asszonyom erősen rá kötötte a lel-kére, hogy aztán kívül ne maradjon egész éjjelre, mert ilyen háborgós világban soha nem tudja az em-ber: melyik pillanatban mi baj adhatja magát elő? Azonban nem birván bevárni a gazda hazajöttét, éjjel felé leányával együtt lenyugodott.

Egymásba nyíló szobákban feküdtek ketten. A gondos anya béreteszélé az ajtókat, de a kertre nyíló ablakok szárnyait, leánya kérésére, tárva nyitva ha-gyá, hogy a gyönyörűséges májusi levegő szabadon járhassa a szobát.

Alkonyodás óta, két török katona folyvást a fő-bíró uram háza körül ólálkodott az utcán. Sokan ész-revették, de tudva levő dolog levén, hogy a házat a törökök nagyon frequentálják, figyelemre sem méltatták őket.

Hanem annál nagyobb figyelemre méltattak tö-rök uraimék mindent, a mi a bíró uram házában, vagy a körül történt, s alig hogy az udvar elcsöndesedett, s a házbán az utósó világ is eloltatott, összedugták fe-jeiket, s így suttogták egymáshoz:

— Tehát, mint mondád, férfi cseléd nincs a háznál?

— Fejemmel állok érette, nagyságos uram. Volt gondom rá, hogy különféle ürügyek alatt mindnyáját eltávoztassam.

— Munkára tehát! Én bemegyek, te pedig ide-kinn örködjél.

— Allah vezérelje nagyságodat.

A főbiróné asszonyom rég elszenderedett; lassu, kimért lélekzettel bizonyítván, hogy az igazak álmát alussza. De Máriának szemeit kerülte az álom. Valami szorongó érzés fogta el szívet, hol fázott, hol hősége volt, ijesztő gondolatok nyugtalanították lelkét. Hiába huzta fejét egészen a paplan alá, nem használt, ha pedig szemeit felnyitotta, úgy tetszett, mintha sutto-gást hallana és közeledő alakokat látna a nyitott ab-lak felől.

Felült ágyában, hallgatózott; semmi nesz, min-den csöndes; ismét lefeküdt, erősen behunyva sze-meit, s föltevén magában, hogy azt reggelig föl sem nyitja többé.

Nem sokára ismét úgy tetszett neki, mintha hal-laná, mikép kapaszkodik valaki a falon felfelé abla-kához, álom ez is, mint a többi, gondolá, s meg sem fordult érette; hanem csakhamar ezután olyan forma zörejt hallva, mintha az ablaktáblákat a szél hajto-gatná, vagy valaki érintené, nem állhatá meg, hogy fel ne tekintsen.

Épen holdfogyta lévén, kívül meglehetősen sötét volt, csak néhány csillag vete némi gyér világot az éji homályba, mindamellert is látható volt, hogy egy sötét alak mikép mász fel ablakára, mikép töri magát befele a nyíláson; csak még néhány percz, s azonnal benn leend az ő szűz hálótermében, melynek szenté-lyébe még eddig jegyese sem pillanthatott.

Ereiben megfagyott a vér, első pillanatban nem birta magát egyetlen hang ajkain felküzdeni, mintha valami nehéz nyommasztó álom ülne szíven, lelkén: majd egy végerőkódéssal felugorva ágyáról, sikolta:

— Jézus Mária, segítség!

Az éjjeli látogató egy pillanatra confundálta ma-gát, hanem csakhamar magához jöve, a szobában ter-mett, s karjait tárva siette a hölgy felé, merre azt a sötétben távozni vélte.

Ámde azon pillanatban, a forró ölelő karok he-lyett izmos kezek aczélkemény ujjait érzé karjában, melyek oly erősen szoritották, hogy szinte feljajdult bele.

— Hát te istennélküli, pokol pozdorjájáról szö-kött pogány, mit keressz itt e szobában? — vala az első szerelmi megszólítás, s azon pillanatban azok a forró ölelő kezek, kontyát leverék, bajuszát, sza-kálát tépték, cibálták, képét körmölték, mint valami vadmacska, mely fiait védelmezi.

— Hát így akartok ti mi reánk ügyelni, czuda-rok, gyalázatosak? így akartok őrizni minket tolvajok, ezért tartunk titeket étellel itallal, ti hara-miák, ezért vendégelünk ti gyilkosok, így köszönitek meg a szives vendégszeretetet ti négyelni valók? — szólt a vendégfogadó hölgy, minden egyes phrázisát hatalmas pofoncsapásokkal töldva meg.

*

A derék látogató bizonyára akárminemű fogadtatásra el lehetett készülvé, csak épen ilyenre nem.

De ha már benne volt a lében, szabadulnia kellett, miután pedig a pofokból, ütlegekből már elegendő porciót nyert, ő sem vette tréfára a dolgot, hanem meglepetéséből magához térve, megragadta az őt képen traktálót, s erős küzdelem keletkezett közöttük.

A főbiróné asszonyom azonban, ki leánya sikoltására kirohanva fogadá a török urat, csak hamar engedni lón kénytelen erősebb küzdőtársának, s már már kétségbeesett, midőn az ablakon, melyen az éji látogató bejött, biztató hang szólalt meg:

— Ne féljen nemzetes nagyasszonyom, megyek már!

Azon pillanatban egy másik alak ugrott a nyitott ablakon át a szobába.

Az elébbi látogatónak azonban épen nem lévén kedve kettővel is küzdeni, főbiróné asszonyomnak egy lökést adott, melytől az a szoba szögletébe hanyatlott, s naga villámgyorsan a másik szobába ugorva, annak ablakán kivetette magát.

Oda kívül ismét egy, a lármára szomszédoktól futott béres cseléd által fogadta, oly útést adván neki egy soháng fával, melytől más becsületes embernek koponyája szakadt volna ketté, míg ez feltartott kezével az útés erejét felfogva, mint dühödt oroslán fellökte ezt is, s a palánkon keresztül megugrott.

Midőn a kerítés tetején volt, a feltápáskodott béres ismét megragadá, de csak kaftánya került markába, melynek is egy darabja menten kezeibe szakadva, a tolvaj szerencsésen megmenekült.

A főbiróné asszonyom gyertyát gyújtva, széttekintte maga körül.

Ott látta legelsőben is a szobában egy turbánt, finom kásmir szövetből, gazdag boglárral, mi azt bizonyítja, hogy a látogató nem valami szegény ember lehetett, azután megvizsgálták a béres kezeiben maradt himzett kaftány darabot, ez is igazolni látszott gyanujokat; végre egy gazdag markolatu tör is ott maradt, mint corpus delicti.

A váratlan mentő, ismerősünk Pataky Józsi volt, ki a főbiró uram távollétében a ház körül őrködvén, midőn a látogatók gonosz szándékát észre vette, sietett a leggyorsabb segílyt nyújtani.

— Már édes gyermekem, — mondá hozzá a főbiróné asszonyom, miután szerbe számba szedték magokat, — csak vigyed e leányt minél elébb, bajlódjál aztán vele, s őrizd a hogy tudod, mert mi már a mint látom, aligha megőrizhetjük.

Józsi menyasszonyára tekintett, kinek mosolya s elpirulása drágább jutalom volt előtte minden földi kincsnél.

Megvizsgálván még egyszer jól mindeneket, s néhány a szomszédokból összeszedett férficselédet

őrizetre kiállítván, épen nyugodni készülének, midőn a főbiró uram haza érkezett, kinek is az illetők sietének tudtul adni a történeteket.

A biró elsápadt, halavány lett mint a fal.

— Szerencsétlenek — szóla kinos előérettől nyugtalanítatva, — tudjátok-e mit cselekedtetek? Szejdi pasah maga volt a látogató, jaj minékünk és ő mi szegény városunknak.

— És ha maga a török szultán lett volna is, agyonverem, ha jegyeseimre meri emelni szemeit, — mondá Pataky Józsi.

(Folytatjuk.)

Kereskedelmi és iparügy.

Kereskedelmi és iparkamaránknak, a pesti határozat ellen hozott tiltakozását, mult számunkból folytatva, következőkben közöljük:

„Alig hisszük, hogy komolyan meggondolta volna a pesti kamara, hogy midőn kérdéses javaslatát közvetlen a cs. k. kereskedelmi miniszteriumhoz intézte, ezen lépéssel nemcsak a magyar alkotmányt ignorálta, nemcsak a magyar királyi udvari kormányt compromittálta, sőt még a februar 26^{diki} pátenzen is tulment! mert észrevehette volna — mi még osztrák alkotmányos körök figyelmét is bajosan kerülhetné ki — hogy ez idő szerint törvényjavaslatokat megvitatni még osztrák alkotmányos fogalmak szerint sem lehet bizalmi tanácskozmányok feladata.

Azt sem hihette a pesti kamara, hogy ezen eljárása, a hatásköréhez utalt területen települt kereskedők és iparosok helyeslésével találkozassék. És ezt joggal állithatjuk, a memyiben a tisztelt kamara, a pesti és budai iparosok részvétlenségéről és ellenszegüléséről, épen kérdéses javaslatában érzékenyen panaszkodik.

Egyébiránt bármiként álljanak is a pesti kamara házi ügyei, annyit biztosan állithatunk, hogy vidékünkön ily eljárás épen a fővárosi kamarától botrányosnak tartatik.

Kimondjuk pedig ezt nyiltan, nem azért, mint ha a szóban forgó javaslatra különös sulyt helyeznénk, hanem hogy a pesti kamara törekvését helyeslőköröknek alkalmuk legyen tapasztalni, miszerint ezen javaslat, csak egyes egyének sajtáságos felfogásán alapuló magán vélemény, nem pedig a közvélemény által helyeselt országos munkalat.

Végre befejezésül nem mellőzhetjük el megjegyezni, hogy az újból szervezendő kamarák székhelyeit illetőleg sem lehetünk a pesti kamarával egy véleményen.

A két tiszai és két dunai kerület szerinti felosztást e részben helyesnek nem találjuk.

Midőn az 1840^{dik} évi országgyűlés szintén a kereskedelmi ügy emelése tekintetéből, a váltótörvényszékek föllállítását elrendelte, eltért és pedig igen czélszerűen a földirati fogalmaktól, és a vidékek viszonyait vette figyelembe. Sokkal okszerűbb lett volna a pesti kamarának is — ha már egyáltalában javaslatot kívánt készíteni — az 1840^{dik} évi törvényhozás által bizonyosan nem elhamarkodva megállapított váltótörvényszéki felosztást követni.

Egyébiránt, hogy ezen körülmény a pesti kamara figyelmét kikerülhetne, vagy helyeslését meg nem nyerte, az megfogható. — De hogy a három bánági megye elszakításával szerinte megcsonkítandó tiszántuli kerület részére szervezendő kamara székhelyül, éppen Aradot minő indokból ajánlhatta, azt el nem képzelhetjük.

Azt tudjuk, hogy a debreczeni kamara a pesti rokonszenvével nem dicsekedhetik, sőt okát is tudjuk hogy miért? mert ezen kamara az országbirói értekezlet alkalmával felterjesztett jelentésével, az ősi alkotmányhoz hiven ragaszkodva, a magyar váltótörvénykönyv újra érvényesítését látta jónak, a pesti kamarával ellentétben javasolni. Hanem hogy hazai közügyben egy testület, hivatalos használatra szánt okmányban, a közérdeknek avatatlanok előtt is ily feltűnő mellőzésével nyilváníthassa szavazatát: azt egyáltalában nem vártuk.

Nem akarunk Arad és Debreczen kereskedelmi fontossága közt párhuzamot vonni. Mindenik város tekintélyes vidék középpontja; mindenik fontos érdekeket képvisel; s bizton hisszük, hogy ha országos érdekek engedendik, ugy fog intézkedni a törvényhozás, hogy mindegyiknek meg legyen saját kereskedelmi kamarája. De azon nem reménylett esetre, ha ez nem volna kivihető, — hogy egy a máramarosi Kárpátoktól a Marosig terjedő vidéknek, éppen a Maros parti Arad város legyen központja, azt, — meg vagyunk győződve, — még a legelfogultabb aradi kereskedő vagy iparos sem fogná szorgalmazni.

Azon esetre pedig, ha a pesti kamara azért kívánná a debreczeni kamarát Aradra átköltöztetni, mert egy az utóbbi városban szervezendő kamarától, más szellembeni működést remél, az ellen az aradi és aradvidéki kereskedők és iparosok nevében bátrak vagyunk tiltakozni, biztosíthatván a pesti kamarát, hogy ezen esetben is csak a székhely és nem a szellem fogna változni.

Egyébiránt, bár mit hozzon is a jövő, mi illetékes birónak ez ügyben csak a magyar országgyűlést ismerjük.

Várjuk be nyugodalommal, míg hazánk sorsa illetékes helyen eldöntetik, akkor ilyes kérdések is megelégedik megoldásukat.

Addig pedig egyesített erővel azon legyünk,

hogy anélkül is bonyolódott közügyeinket, elvben legfelsőbb helyen is érvényesnek nyivánított alkotmányos önkormányzatunk szellemével merőben ellenkező eljárásokkal, jobban jobban be ne bonyolítsuk.

E tiltakozáshoz nem kell magyarázat, csupán annyit jegyezzünk meg, hogy a pesti kamarának érintett határozata hozatalánál, a P. N. egy „beküldetett“ és eddig meg nem czáfolt értesítése szerint, az elnökön és titkáron kívül csupán négy tag volt jelen.

Közelet.

A takarékpénztárnak máj. 9-kén tartott közgyűlésében elhatározott, hogy segédül egy harmadik hivatalnok 400 frt. rendszeres fizetéssel vételessék föl; esőd fog-e hirdettetni, vagy a nélkül választatik, az igazgató választmány belátására bízott. — Az utósó vál. ülés ajánlatai pontonként felolvastatván, határozatba ment: f. év július 1-től kezdve általában ötös kammat fizettetik a betételektől, hosszabb időre betett összegek után azonban, alku szerint öt és fél, vagy hatos kammat is fizettetik; — a kamatot nem veszítik el a betevők a darab hónapoktól, hanem az a hó 1-ső és 15-dik napjától számíttatik. A kamatok, ha a rendes időben ki nem vétetnek, tókésülvén folyton kamatoznak. — A zálogokra s terményekre történő előlegezésektől a beírásdíj, a váltók fárdijával egyenlő fokra emeltetett. Bővebb s czélszerűbb helyiségről a választmány gondoskodik. — Jövőre a péntek is üzleti nap legyen. — A kezelő hivatalnokok, rendszeresített fizetéseiken tul jövőre a tiszta jövedelemből 15.000 frtig 4, azon felül 2 száztólival jutalmaztassanak; — a szolga fizetése havonként 3 forintra megjavíttatik. — Ajánlotta a választmány, hogy a múlt évi 13.387 frt. 13 kr. tiszta jövedelemből egy részvényre 18 frt. osztassék ki, 2200 frt. pedig jótékony és hazafias célokra adományoztatván, a 387 frt. 13 kr. maradvány a tartaléktőkéhez csatoltassék; — ez ajánlatot egyelőre el is fogadta a közgyűlés többsége, s megszavazta, hogy a Markó eredeti képei megvételére 50, az irói segélyegylet részére alapítványul 200, a jövő évben újra építendő kistemplomra 350 frt. kifizettesék; midőn azonban a még ezen felül a helybeli egyletek s intézetek számára adományoztatni véleményezett 1600 frtra nézve az igazgató által azon ajánlat tétetett, miszerint a helyett, hogy ez összeg különben is nagy részben részvényeken alakult társulatok részére elforgácsoltatnék, tekintélyesb részben városunkban annyira nélkülözött realtánoda alapjaul tétessék le, bár ez ajánlat viszhangra találni látszott, más részről indítványoztatván, hogy egy részvény után ne 18, de 20 frt. osztalék adassék, s jótékony célokra 1100 frt. adományoztassék, — ezen utóbbi indítvány

nagy többségnek örvendett; s a realtanodára ajánlott alapítvány teljesen mellőztetvén, elhatároztatott, hogy a már megszavazott összesen tul, az új polgári kórház, kertészegylet, emlékkert, zenede, s a szinügyegylet által kezelt állandó színházi könyvtár részére külön-külön 100—100 frt. fizetessék, — a részvények után járó osztalék pedig f. év június 1-ső napjától kezdve adassék ki. — Főlemlítettett a választmány jegyzőkönyvében az is, hogy az alapszabályok értelmében külön elnök választassék, a közgyűlés azonban most is azon véleményben volt, hogy ha 1850 óta külön elnök nélkül meglehettünk, azt jövőre is nélkülözhetjük; hanem az első igazgató, mint elnökigazgató teljesítse az elnöki köteleességeket. — A választmánynak azon egyhangulag hozott practikus ajánlata is tárgyalatott, hogy jövőre az újonnan választandó első igazgató 4—500 frt. tiszteletdíj huzzon, hogy tőle az annyira szükséges felelősséget inkább megkivánni lehessen; a közgyűlés azonban egyetlen szavazattöbbséggel azt határozá, hogy az eddigi igazgatók is becsületből szolgálván, tiszteletdíj az új igazgató részére sem szükséges. — Meglehet, hogy talán jövőre belátandja a többség, hogy az üzlet gyarapodásával egy kevés tiszteletdíjon megszerezhető nagyobb felelőség a társulatnak csak hasznára válik; annyival inkább, midőn az oda elő szintén becsületből működött napi biztosoknak, a múlt évben egy pár forint napidíj szavaztatván meg, még pedig egy évre visszahatólag is, — az eredmény ez intézkedés czélszerűségét mutatja föl. — A délután is folytatott közgyűlésen a szavazati névsorok felbontatván, a többség a volt igazgatókat újra elválasztá, s kevés különbséggel a 30 választmányi tag is ismét megválasztatott. — Az illető hatóság, mely a közgyűlés idejéről s tárgyairól magát értesíttetni kívánta, a közgyűlésre biztos küldését nem látta szükségesnek.

H. h. lelkész, nt. Révész Imre ur a „Pr. L.“-ban azon nyilatkozatot közli, hogy az egyházkerületi jegyzőséget s egyéb e. k. megbizatosokat, melyekről már határozottan lemondott, s melyekre hir szerint újra elválasztása czéloztatik, egyáltalában el nem vállalhatja, s elvállalni nem fogja.

A legbiztosb értesülés nyomán tudatjuk azokkal, kiket az „Emlékkert“ javára tervezett sorsjáték ügyében beállott csend meglepett és aggaszt, hogy e sorsjáték megtartását, még most „elháríthatlan akakályok“ gátolják, de mihelyt a fensőbb engedély megérkezik, a sorshuzás is azonnal meg fog tartatni.

Közelebb két öngyilkosság történt városunkban. Az egyiket N. J. városi tanácsnok, a másikat egy kávéházberlőné követte el magán.

Mennyire haladtak az illetők a kis templom átépítéséhez szükséges előmunkálatokkal? nem tudjuk. De akár elkésett, akár idő előtti, ki kell mondanunk azon ohajtásunkat, hogy a tervre és építésre csőd hirdettessék. Az akadémiai bizotmány által, nem rég felidézett kellemetlenséget nem is említve, ohajtásunkat leginkább azzal kívánjuk indokolni, hogy bár mily jeles építész tudnánk kiszemelni, azt a csőd-eljárás nem zárja ki, míg a magán alku minden mást kizár.

A „Hortobágy“-nak ismét akadt egy halottöltötető vénasszonya: bizonyos Cs—ó, ki a M. S.-ban azt mondja, hogy a H.-nak nincs jövője, mert a szinügyegylet tagjai nem journalisták. A szinügyegylet t. tagjai közt vannak ugyan olyanok is, kiknél az ujságírói tehetség egyáltalában nem hiányzik; de általában tévesztett nézet az, hogy egy lap, szellemi tekintetben a kiadó munkásságára szorítkozzék. — Ideje volna már egyszer, hogy azok, kik a H.-ról beszélnek, a H. legkevésbé sem titkolt körülményeivel megismerkednének.

A selyemtermelés előmozdítása végett kiosztatni szokott buzditásdíjakból, ez idén, vidékünkön B. Papp Lajos h. nánási tanító is részesült.

A helybeli h. h. egyház előjárói jelenleg abban fáradoznak, hogy az öreg Rákóczyharangnak, mely az 1802-diki tűz alkalmával leesvén, megrepedt, hangját kijavíttassák. Bármily különösnek tessenek az eszme, Pozdech ur, ki a műtetre ajánlkozik, bizonyítja, hogy a kivitel nem lehetlen. Ugyan ő azt állítja, hogy a koronának czélszerűbb elrendezésével, e nagy érc tömeget, az eddigi négy ember helyett, egy ember is könnyen huzhatja. Pozdech ur a kettős műtétért szerfelett magas díjt kér ugyan, de jót is áll a sikerről.

F. hó 11-kén Nossek ur, hegedűművész hangversenyzett Reszler színházában, oly csekély közönség előtt, hogy azt inkább csak egy-két embernek nevezhetjük. Pedig Nossek ur, ha nem fuvatja is maga előtt Fama olesó kürtét, s művészi sallangokban alig több, mint hosszú haj és pápaszemre szorítkozik: bátran sorozható a világ elsőrendű művészei közé. A hangverseny érdemét illetőleg: ha lehetne is kifogásunk a Hause rféle magyar mű választása és néhány flageolethang ellen, de a „Linda változatok“ technikáját, az „Air bohémien“ sajátos kifejezéseit, s különösen a Mendelssohn-féle dallamos „A moll“ előadását csak remeknek mondhatjuk. Általában Nossek ur oly könnyűséggel adja a legnehezebb műrészeket, a hullámoztatást oly tökélyre vitte, s a hegedű közép hangjaiba annyi bájt tud önteni, hogy ezekben nem messze van a hegedűművészet non plus ultrájától.

Gyors szemle.

— A közelebbi nagy papi gyűlésre, egy hajón 60 püspök szándékozik Rómába menni. Már erre a hajóra el lehet mondani, hogy sok drága életet visz.

— Kolozsvárott Széchenyi emlékére 3000 frtot raktak össze, melynek kamataival két évenként önálló becsü színművek fognak jutalmaztatni.

— A békésmegyei gazd. egyf. hó 4-kén tartott közgyűlésében elhatározta, hogy Szathmáry Károly „Zászló“ cz. lapját évenként 400 forinttal segítendő.

— A bécsi bank 4000 frt. jutalmat ígér annak, ki a bankóhamisító Nagy Lajost elfogja.

— Pálkövy Antal, sárospataki tanár f. hó 6-kán meghalt.

— Bécsben magyar hetilapot inditnak meg.

— Párizsban tartózkodó honfitársainknak magyar olvasó és segélyegyletek van.

Számrejtvény.

2. 3. 4. Nem tied, nem is enyém.

3. 4. 5. Alszik ébren is, ha vén.

4. 5. 3. Befejezi a vitát.

4. 5. Főtől talpig nyulik át.

2. 5. 3. Álok, és védelmi szer.

1. 4. 5. Ily nevet több hely visel.

4. 1. Diszesít, szorit, hasít.

2. 3. Férfit és nőt csinosít.

1. 2. 5. Nem nagy, még is végtelen.

5. 4. 3. Viz mellett van szüntelen.

4. 3. Rejtve tartja nő leány.

1—5. Hogy ha író, nem sovány.

(Megfejtése a jövő számba.)

Nyilttér.

Meghívás.

A debreczeni zenedegeylet végleges megalakulása végett, f. hó 29-kén d. e. 10 órakor a casinóban tartandó közgyűlésre, a t. cz. tagokat ezennel meghívjuk.

Egyszersmind tudatjuk, hogy alapító tagul 100, rendes tagul pedig évi 6 frt. fizetés mellett, ez egy-letbe bárki beléphet.

Vincze Viktor
jegyző.

Farkas Ferencz
id. elnök.

Nyilvános elismerés.

Hogy szerencsétlen családom számára a következő könyöradományokat, u. m. Kovács János tanár 2 frt., Révész Bálint 5 frt., egy korábbi komádi legatus 1 frt., Tóth Mihály tanár 1 frt., Nagy József lelkész 5 frt., valaki 2 frt., E. Kiss Zsigmond 1 frt., Nemes Gábor 1 frt., Györffy Sándor 1 frt., Szentpéteri János 2 frt., Bánki István 3 frt., és Pál István 1 frt.nyi adományát Györffy Károly s. lelkész urtól kézhez vettem, az illető adakozóknak legforróbb köszönetem nyilvánítása mellett igazolom.

Költő Rozália
özv. lelkészné.

A szerkesztő izenete.

A. D. K. és a D. N. V. É. szerkesztőinek. Meg nem foghatjuk: miért lopnak önök a Bazarból és a Népbarátból? holott magok is tudnak irni. Mert azt mindenkinek be kell vallani, hogy a közelebbi számaikban, a „Hortobágy“ ellen megjelent polémiák, önöknek saját műveik, — nem ismerné dicső kollegáinkat, a ki ezt tagadni akarná. — Ha önök békében kívánnak mellettünk „vegetálni“, csak ilyen eredeti cikkeket irjanak, ilyenekre egy szavunk sincs; de ha ismét idegen tollakkal akarnak ékeskedni, bizonyára ezentul is ki fogjuk azokat tépni.

A „Hortobágy“

szépirodalmi, művészeti, gazdasági, kereskedelmi, ipar, s általában társas életi hetilap. Megjelenik minden pénteken. Előfizetési ára máj.—dec. 8 óra 3 frt 50 kr, máj.—aug. 4 óra 1 frt 70 kr. A ki 8 óra előfizet, az műmellékletül

a debreczeni állandó színház

diszes rajzát nyeri, Skalnicsky rajza szerint. — Hirdetések jutányos díjért közöltetnek. — A lap tiszta jövedelme kizárólag jótékony célra fordittatik. — Minden a lapot érdeklő közlemény a szerkesztőhöz (Szécutca 2465. sz.) intézendő.

Előfizetéseket folyvást elfogadunk, a helybeliekre nézve azon megjegyzéssel, hogy lapunk kihordója vagy bárkinél is aláírhatnak ugyan, de a pénzt csak oly egyének adják át, ki a Színügyegylet peccsétjével ellátott nyugtatmutat elő.

Piacziárak május 13-kán

Középár: 1 Pozsonyi mérő tiszta buza 3 f. 50 kr. — Két-szeres 3 f. — kr. — Rozs 2 f. 60 kr. — Árpa 1 f. 82 kr. — Zab 1 f. 33 kr. — Tengeri 3 f. 5 kr. — Köles 3 f. — kr. 20 Kása 5 f. 20 kr. — Egy mázsa szalonna 28—30 frt. — kr. — Egy font marhahús 20 kr.

HIRDETÉSEK.

Az „Anker“

élet és járadék biztosító társaság

ajánkozik minden az életbiztosítási körbe vágó biztosítások elfogadására, u. m.

Tulélési biztosításokra, melynél a szülék gyermekek részére, kiházasításra, katonasági kötelezettség alóli felmentésre, idővel gazdálkodás vagy üzlet elkezdésére bármely összegű tőkét biztosíthatnak.

Haláleseti biztosításokra, melynél a család fő bármily rögtön bekövetkező elhalása esetére családjának tetszés szerinti összeget biztosíthat.

Évi-járadék biztosításokra, melynél bárki is, vagy egy azonnal, vagy később meghatározott időben kezdődő évi járadékot (Pension) biztosíthat magának.

Az „Anker“ minden más társaságok felett legolcsóbb díjain kívül a biztosító közönségnek egyúttal a legnagyobb garantiat nyújtja

3.460.124 frt 70 kra menő alapja által a mennyiben ezen alapra, semminemű más osztály fektetve nincs.

Ajánlatokat elfogad, valamint minden felvilágosítást a legnagyobb készséggel ad.

Debrecen május 10. 1862.

Az „Anker“ főügynöksége
E KISS ZSIGMOND.

Iroda főtéren Schafferház 2140 sz. az emeleten.

(5—1)

Értesítés.

A debreczeni takarékpénztári társulat részvényesei értesítettnek, hogy 1861. évről oszaltékaikat, saját nevékre szóló részvényeik előmutatása mellett, f. évi Junius 1-ső napjától kezdve, a társulat pénztárából bármikor kivethetik.

Komlóssy Imre m. k. elnök igazgató.
Tá y Gusztáv m. k. jegyző. (7—1)

Élelbiztosítás!

Az első magyar általános biztosító társaság alóli ügynöksége ajánkozik, az életbiztosítási körbe vágó mindennemű biztosítások elfogadására, ugymint:

Halál esetre szóló biztosításokra, mely szerint valaki bármikor bekövetkező halála esetére, családja, rokona, hű eselédje, vagy valamely intézet, templom, iskola, színház javára tetszés szerinti összeget biztosíthat.

Tulélési biztosításokra, mely szerint a szülék gyermekeik kiházasítására, fiaiknak katonakötelezettség alóli fel szabadítására, vagy egyesek magoknak tehetetlen hajlott korokra, bár mely összeget biztosíthatnak.

Még számos, itt a hely szűke miatt elő nem sorolható biztosításmenetről, a társaság alapszabályairól, s annak minden más, nem hazai társulatok feletti szembetűnő különös előnyeiről egész készséggel kimerítő felvilágosítást ad, s a fentebb elősoroltak közül bár mely nemű ajánlatokat, bevallásokat elfogad,

a társaság helybeli ügynöke

Pontos István.

Nagyujtsza 1696. sz. a.

(5—1)

Közbirtokossági gyűlés.

A sámsoni urbéri és majorsági tagosítási perekben megkezdett végrehajtás folytatása folyó hó 19-kére ujjolag ki lévén tűzve: tisztelettel kérem fel a sámsoni közbirtokos urakat, hogy az ugyanazon napon, azaz május 19-kén regeli 9 órakor a község házában tartandó közbirtokossági gyűlésre megjelenni sziveskedjenek.

Kelt Sámszonban, máj. 10. 1862.

Budaházy Gábor

mint közbirtokossági képviselő.

6—1)

55^{dik} ÁRJEGYZÉK

az „István“ gőzhengermalom gyártmányairól.

(Debreczenben költségmentesen, készpénzfizetés mellett, osztrak értékben, kötelezettség nélkül.)

A. asztali dara nagy szemű	15 frt.	60 kr
B. ugyanaz apró	15	60
C. dara középszerű	13	60
0. királyliszt	14	60
1. lángliszt	13	40
2. montliszt	12	40
3. zsemlyeliszt	10	80
4. fehérkenyerliszt 1-ső rendű	8	—
5. ugyanaz 2-dik	6	40
6. barnakenyerliszt	5	20
Kétszereliszt	6	40
Rozsliszt 1-ső rendű	7	60

Rozsliszt 2-dik rendű	5 frt.	20 kr.
00. árpakása	16	—
0. árpakása	15	—
1. árpakása	14	—
2. árpakása	13	—
3. árpakása	11	—
4. árpakása	10	—
Árpaliszt	2	80
Lábliszt	2	80
Korpa	1	60
Buzaalj	3	—

Minden zsákért 1 frt. 5 kr. lefizetendő. E betétet azonban a vevő visszakapja, ha a zsákot, az elvitel napjától számított legfeljebb 3 hó alatt, hiba nélkül, bérmentesen visszazsallítja.

Debreczen 1862. April 15.

Kiadó: a debreczeni Szinügyegylet.

Szerkesztő: Illésy György.

Debreczen 1862. Nyomatott a Város könyvnyomdájában.

1—35—3.